

Filmművészet

Ellie Lambetti Görögország legnépszerűbb színésznője
»A feketeruhás lány« főszereplője

A négy athéni filmstúdióban az utóbbi években átlagosan 30—40 filmet készítettek. Ez a szám igen gyors fejlődést jelez, hiszen Görögországban — néhány jelentéktelen próbálkozást nem számítva — az első filmet csak 1929-ben készítette el *Oreszte Laszkosz* Longosz kedvelt kisregényéből, a »Daphnis és Chloé«-ből, külföldi művészek és producerek segítségével. Ez a film világszerte nagy feltűnést keltett költőiségével és mérték-tartó pátozásával, amely később a görög filmgyártás alapvető jellemzője lett. A háború előtt évente csak 10—12 filmet gyártott a görög filmipar. E filmek java-része a jelen kérdéseivel foglalkozott — mert a nagy költségek miatt, csak nagyon kevés történelmi és kosztümös film készült. A háború kitő-

réséig, sőt részben még azután is a tökehiány nyomta rá bélyegét a görög filmgyártásra — ezért elsősorban olcsó, melodramákat készítettek (mint például »Könyvek kikötője«, »Szerelem és hullámok«.) A technikai fogyatékos-ságokon kívül a művészetlen és tempótlan rendezés, a teátrális színészi játék, egy fajta, az unalomig nyújtott dagályosság és körülményesség — ez jellemezte a háború előtti görög filmeket, amelyek az otthoni közönség előtt sem arattak nagy sikert. De a mostoha körülmények között is feltűnt egy-két tehetséges művész, mint

a *Gasziadisz-testvérek* (rendezők), *Paolo Nirvana* (forgatókönyvíró) és mások.

A második világháború után jelentősen javult a helyzet. Az első békeévek gazdasági fellendülése meghozta a görög filmgyártók vállalkozó kedvét is, s az egyre növekvő számú görög filmekben egymásután tűnnek fel az új nevek és új tehetségek, mint a rendezők között például: *Alessandro Ypszilanti*, *Demetrio Joanopoulos*, *Giorgo*, *Zavelasz*, *Gregoriusz Gregoriu* és *Nikosz Kundurosz*.

A művészek állandó harcban állnak a kormánnyal, amely mindenáron meg kívánja akadályozni a társadalmi és szociális kérdések felvetését. A görög művészek viszont szociális lelkiismeretüktől vezetve és külföldi (első sorban olasz, neorealista és szovjet) példáktól ihletve, egyre több mai problémával foglalkozó forgatókönyvet nyújtának be cenzurázásra. Az erősödő öntudatú nemzeti filmgyártással szemben a kormány a külföldi filmek korlátlan behozatalával védekezik, és nem kötelezi a

Jelenet az idén *Karlov Varyban* nagy feltűnést keltett »*Flakkeres*« című filmből.

az Akropolisz tövében

mozikat, hogy évente egy bizonyos ideig hazai filmeket játsszanak — ami üzletileg rendkívül előnytelen a görög filmgyártás számára.

Görögországban bárki filmművész lehet. A rendezőknek (az Angliában színészdiplomát nyert Cacoyannis kivül) nincs filmdiplomájuk, s részben az írók, részben pedig a szobrászok, iparművészek, festők és egyéb művészhajlamú emberek közül kerülnek ki. Az állandóan rendező görög filmrendezők számát nehéz egész pontosan megadni — de körülbelül tizennyolc-huszan lehetnek. A film-

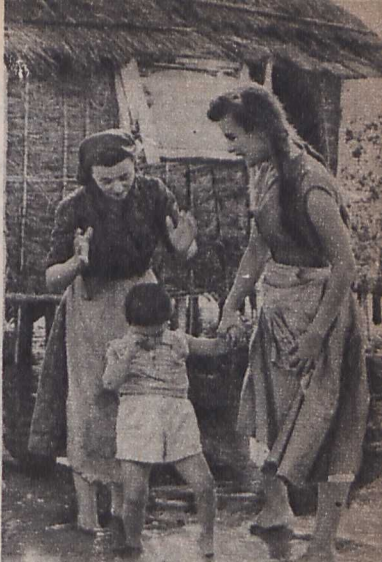
ipar erősítésére a háború után két magánkézben levő filmiskola nyílt Athénben, ezek azonban nagy anyagi nehézségekkel küzdenek és kapujuk többször van zárva, mint nyitva. Ezek az iskolák elsősorban operatőr-képzéssel foglalkoznak. A rendező-képzést általában elhanyagolják.

A legnagyobb filmgyártók az Anzervosz és a Finosz cég, valamint a *Millas-film* most egymásután korszerűsítik studiójukat, sőt az athéni Pszichiko-kerületben egy a legkorszerűbb elveknél megfelelő stúdió és laboratórium-komplexumot építenek.

A legutolsó öt esztendőben a görög filmek megközelítették és részben el is érték a nemzetközi színvonalat. A háború utáni első nagy feltűnést keltő filmet *Jon Papanikolis* rendezte (Szabad rabszolgák, 1948) neorealista stílusban. Néhány kisebb jelentőségű film után a három legtehetségesebb rendezőt: *Greg Talaszt*, *Ziforoszt* és *Filippet* elragadta Hollywood, s ez átmenetileg gyengítette a görög filmgyártást. Hosszabb külföldi tartózkodás után viszont hazatért *Michael Cacoyannis* — s ma már az ő neve fémjelzi Hellasz filmművészetét.

Görögország 1954 óta

Az »Athén ördöge« című filmet *Nikosz Kundurosz* rendezte, a főszerepeket pedig a neorealista stílusú filmben *Margherita Papageorgiu* és *Yannis Argirisz* alakítják

Jelenet a »Vágyak lagúnája« című filmből, amelynek női főszerepét *Jenny Karezi*, az 1955. évi *Miss Görögország* alakítja

minden nagy nemzetközi filmszivatárra benevez, többnyire épp Cacoyannis filmjeivel. A fesztiválokon már 1954-ben nagy feltűnést keltett a »Hamis pénz«, 1955-ben a »Stella', 1956-ban »A feketeruhás lány«, amelynek főszereplőjét, *Ellie Lambert*-t azonnal leszerződötték az olasz filmesek. Az idei berlini filmszivatáron jelentős sikert aratott az »Üldözöttek« című film, s *Karlovy Varyban* a »Fiakkeres«.

Athénben eddig még nem forgattak koprodukciós filmeket — jövőre azonban többet is terveznek. Ezek közül a legjelentősebbnek a szovjet–görög »Illúzió« ígérkezik, amelyet görög részről Cacoyannis rendezne, a női főszerepet pedig a nálunk is jól ismert *Melina Mercuori* (Akinék meg kell halmnia) alakítaná.

FENYVES GYÖRGY

